

ПРИНЦИПИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Економічна експертиза базується на певних принципах. Принцип - це вихідне положення будь-якої теорії, вчення. Під принципами економічної експертизи слід розуміти ті основні правила, які формують загальний підхід до методології її проведення. До загальнонаукових принципів пізнання, що поширюються й на таку галузь знань, як економічна експертиза, відносяться об'єктивність, історизм і системність.

Принцип об'єктивності полягає у використанні даних, отриманих у встановленому законодавством порядку, і забезпечення повної і достовірної інформації по предмету експертизи. Експерт повинен бути неупередженим при розгляді будь-яких професійних питань, у формуванні суджень і висновків. Дотримання норм про відвід експерта-економіста гарантує незацікавленість його в результаті справи.

Відповідно до принципу історизму предмет дослідження розглядається з позицій його виникнення, розвитку і зникнення. Дотримання даного принципу означає, що жодне явище не можна вивчити і зрозуміти, якщо розглядати його ізольовано від навколишнього світу, поза зв'язком з іншими явищами, у відриві від історії.

Принцип системності означає, що економічна експертиза і об'єкти, які вона вивчає, розглядаються як елементи, взаємопов'язані і взаємообумовлені частини цілого. Експертно-аналітичні дії повинні бути взаємопов'язані за термінами, що відповідають напрямкам експертизи і забезпечують співставність показників, які аналізуються.

Принцип незалежності експерта означає, що при проведенні дослідження експерт-економіст незалежний від органу чи особи, яка призначила експертизу, а також від інших осіб і сторін, зацікавлених у результатах справи. Незалежність експерта-економіста включає:

- незалежність мислення - спосіб мислення, який дозволяє скласти судження, яке не залежить від впливу сторонніх чинників, що можуть скомпрометувати професіоналізм такого судження, і який дає можливість експерту діяти сумлінно і об'єктивно на основі знання законодавства;

- незалежність поведінки - уникнення фактів або обставин, коли третя сторона, яка одержала інформацію, могла б поставити під сумнів порядність і об'єктивність експерта.

Експерт-економіст дає висновок, базуючись тільки на результатах проведених ним досліджень у відповідності із своїми спеціальними знаннями. Не допускається вплив на експерта з боку судів, суддів, органів дізнання, осіб, які проводять дізнання, слідчих і прокурорів, а також інших державних органів, організацій, об'єднань і окремих осіб з метою отримання висновку на користь будь-кого з учасників процесу або в інтересах інших осіб. Особи, винні у здійсненні впливу на експерта, підлягають відповідальності згідно з законодавством.

Дотримання експертом-економістом принципів об'єктивності і повноти експертного дослідження здійснюється відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України, яким визначено, що експерт повинен всебічно, повно і об'єктивно досліджувати матеріали кримінальної справи, що відносяться до предмета економічної експертизи. Дослідження повинно базуватися на строго науковій основі для виявлення фактів, що підлягають усуненню по конкретній справі. Висновок експерта повинен базуватися на положеннях, що діяли в досліджуваному періоді, відповідають сучасному стану бухгалтерського обліку, на матеріалах кримінальної справи, допустимість і достовірність яких не викликає в експерта сумніву.

Принцип професійної компетентності полягає в тому, що експерт повинен володіти необхідним обсягом знань і навиків, що дозволяє йому забезпечити кваліфіковане і якісне надання професійних послуг. Експерт повинен знати основи здійснення поточної, фінансової і інвестиційної діяльності підприємства, бухгалтерського обліку і економічного аналізу, фінансів і оподаткування, особливості діяльності господарюючого суб'єкта, вміння аналізувати і оцінювати правильність документального оформлення облікових документів, ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності.

Експерт має доступ до великого обсягу конфіденційної інформації про господарську діяльність підприємства. В зв'язку з цим повинна бути впевненість у тому, що експерт не поширить інформацію третім особам. Принцип дотримання конфіденційності інформації вимагає від експерта забезпечення збереження документів, отриманих чи складених у процесі експертного дослідження і виконання вимоги про заборону передачі цих документів чи їх копій третім особам або усного розголошення інформації, що міститься в них.

Принцип конфіденційності повинен дотримуватися неухильно, незважаючи на те, що розголошення чи поширення інформації про економічний суб'єкт не завдасть йому, на думку експерта, матеріальної чи іншої шкоди. Дотримання принципу конфіденційності обов'язкове, не залежить від продовження чи припинення відносин з клієнтом і без обмежень у часі.

Принцип законності передбачає проведення економічної експертизи у строгій відповідності з процесуальним законодавством, забезпечення охорони інтересів держави і суспільства в цілому та юридичних і фізичних осіб зокрема. Основу оцінки законності дій експерта-економіста складають вимоги нормативно-правових актів. У той же час суб'єкти економічної експертизи повинні діяти в рамках діючого законодавства і в межах визначених їм завдань, функцій, повноважень.

Принцип відповідальності впливає з принципу законності і передбачає відповідальність суб'єктів, що проводять економічну експертизу, за дотримання законів і правових актів, що регламентують їх діяльність, а також відповідальність за достовірність інформації у висновку експерта.

Окремо слід виділити принципи відповідності і ефективності. Принцип відповідності означає, що зміст і організація економічної експертизи, її цілі і завдання повинні відповідати завданням, що стоять перед правоохоронними органами. Принцип ефективності (дієвості) проявляється у повноті виявлення відхилень від заданих параметрів, їх причин і відповідальних осіб. На ефективність економічної експертизи суттєво впливає якість самої експертизи і кваліфікація осіб, що її проводять. Завдання економічної експертизи полягає не тільки у встановленні протиріччя, відхилення, порушення і недоліків, але й у наданні допомоги суб'єкту господарювання у викоріненні причин, що їх зумовили.

Принцип системності і комплексності експертних досліджень забезпечується комбінованим використанням різних способів логічного і математичного, документального і фактичного контролю. Їх застосування дає можливість всебічно проаналізувати і синтезувати фактичний матеріал, визначити послідовність дій суб'єкта економічної експертизи в складних господарських ситуаціях чи в умовах невизначеності, встановлювати достовірність джерел інформації.

При проведенні економічної експертизи потрібно дотримуватися принципу аналітичного підходу до фактів господарської діяльності як предмету експертного дослідження.

Література:

1. Кеворкова Ж. А. Принципы бухгалтерской экспертизы как предмета научного познания [Электронный ресурс] / Ж. А. Кеворкова // Вестник ВГУ, Серия: Экономика и управление. – 2005. – № 2. – С. 205 – 207. – Режим доступа: <https://elibrary.ru/item.asp?id=12924153>
2. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К. Бухгалтерський облік як інформаційна система управління // Економічний аналіз. – 2010. – С. 77-80
3. Пашинська І. І. Концептуальні основи методології судово-економічної експертизи / І. І. Пашинська // Вісник ЖДТУ. – 2013. – № 1 (63). – С. 296 – 298
4. Саченко С.І., Будник Л.А. Внутрішній контроль як засіб підвищення економічної безпеки бізнесу // Галицький економічний вісник. – 2011. – С. 191-194